

РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

БЕЗНОЩЕНКО Максим Володимирович,
кандидат економічних наук, доцент,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МОРОЗОВ Володимир Сергійович,
кандидат економічних наук, доцент,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Критично проаналізовано поточну ситуацію на українському ринку праці, розкрито основні проблеми, у т.ч. і проблематику безробіття в окремих регіонах України. Досліджено передовий досвід вирішення даної проблеми на глобальному, регіональному та національних рівнях регулювання, а також запропоновано конкретні практичні шляхи щодо покращення кон'юнктури ринку праці у коротко- та довгостроковій перспективі.

Ключові слова: Безробіття, ринок праці, соціальна незахищеність, ринкові загрози

Найявна невтішна ситуація на ринку праці України в умовах фінансово-економічної кризи — зростання безробіття, скорочення штатів та масові звільнення — спонукають нас приділити цим проблемам першочергову увагу, що й обумовило **актуальність** обраної теми дослідження.

Аналізом проблем ринку праці в Україні займається ціла низка дослідників, серед них слід звернути увагу на актуальні дослідження таких вчених: А. Авчухова, О. Білан, Д. Бондаренко, П. Василенко, В. Вергун, В. Галицький, А. Гальчинський, О. Купець, М. Прохорова, Г. Чепурко та ін.

При підготовці даної аналітичної статті ми поставили перед собою такі **завдання**:

- критично проаналізувати поточну ситуацію на українському ринку праці,
- розкрити основні існуючі проблеми, у т.ч. і проблематику безробіття в окремих регіонах України,
- дослідити передовий досвід розв'язання даної проблеми на глобальному, регіональному та національних рівнях регулювання,
- запропонувати конкретні практичні шляхи щодо покращення кон'юнктури ринку праці у коротко- та довгостроковій перспективі.

Аналіз ситуації на ринку праці. Згідно офіційних статистичних даних, у першому кварталі 2009 р. [13] в Україні було зареєстровано 20,3 млн. осіб економічно активного населення працездатного віку, при цьому 2,1 млн. з них були безробітними, тобто рівень безробіття за методологією Міжнародної організації праці (МОП) склав 10,3% (див. рис. 1.).

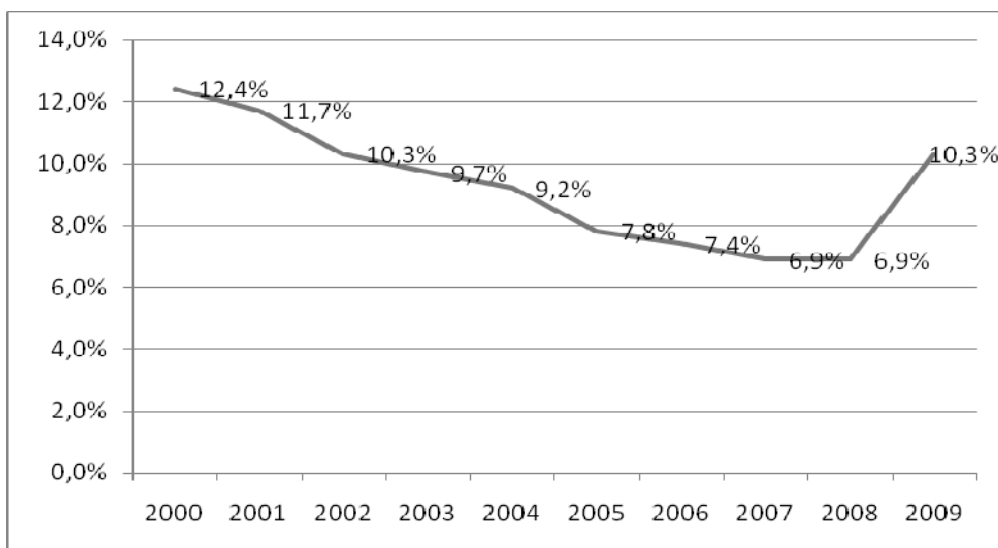

Рис. 1. Рівень безробіття в Україні серед економічно активного населення (методології МОП, 2000-2008 рр. — річні дані, 2009 р. — дані за I кв.)

Рівень зареєстрованого безробіття в Україні становив всього 4,4%. Для порівняння, у січні-вересні 2008 р. рівень безробіття серед населення працездатного віку складав 6,5% або майже 1,4 млн. осіб. [14] Таким чином, за півроку з початку активної фази фінансово-економічної кризи понад 700 тис. українців втратили роботу.

У липні 2009 р. ситуація на ринку праці, — з точки зору офіційної статистики, — покращилася. Так, кількість зареєстрованих безробітних зменшилася з 900,6 тис. осіб. на 1 січня 2009 р. до 658,5 тис. осіб. на 1 липня 2009 р., [12] що дає можливість Міністерству праці і соціальної політики України рапортувати про зниження рівня безробіття на 26,9%.

Однак, реальна картина виглядає інакше: в Україні близько 3 млн. осіб. (близько 15% економічно активного населення працездатного віку) залишились без роботи, — якщо рахувати за кількістю тих, хто сплачує внески до соціальних фондів. [12]

Слід зазначити, що значна частина українців працює за межами України. За оцінками експертів, у 2008 р. за кордоном працювало понад 3,5 млн. українців. При цьому легально працевлаштовані були не більш 2%. [11]

Основні проблеми та загрози на ринку праці України:

1. Повсюдна корупція, високі економічні бар'єри та юридично складна процедура заснування і ведення власного бізнесу перешкоджають зменшенню безробіття шляхом самозайнятості населення (Україна постійно знаходиться на одному з останніх місць у світі за складністю ведення бізнесу).

2. Існуюча податкова система не дає можливості більшості підприємств малого і середнього бізнесу офіційно працевлаштувати своїх співробітників, що часто приводить до порушення соціальних та конституційних прав українських громадян.

3. Відсутність розвинутої інфраструктури на селі та нерозвиненість місцевих переробних підприємств породжують хронічне сільське безробіття.

4. Проблема молодіжного безробіття. Молодь без досвіду роботи зазнає найбільших труднощів з пошуком роботи, особливо з офіційним працевлаштуванням. Показники безробіття у віковій групі від 15 до 24 років традиційно найбільш високі – 13,3% у 2008 р., у віковій групі від 25 до 29 років – 7% у 2008 р. [15] (див рис. 2.)

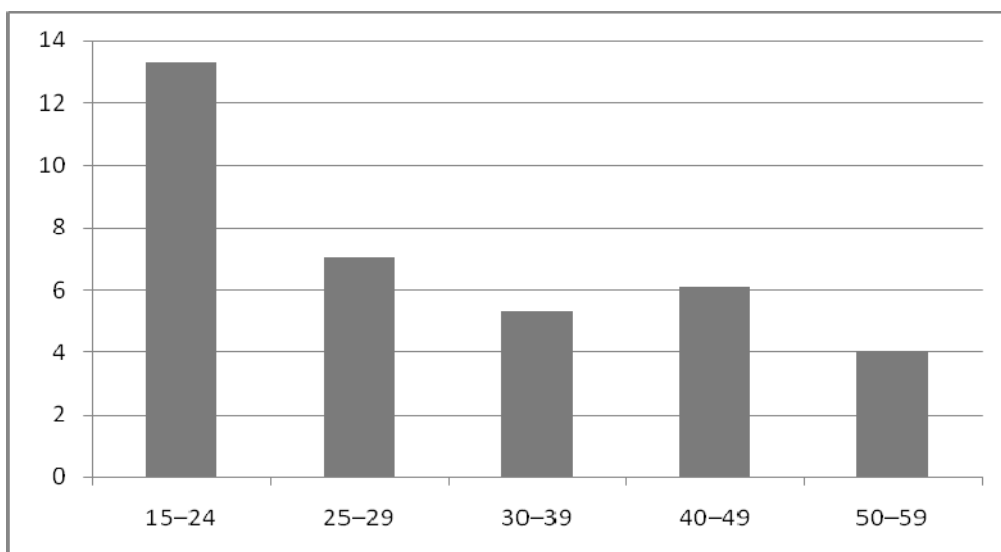

Рис. 2. Рівень безробіття в Україні у різних вікових групах у 2008 р. (методологія МОП)

5. Проблема безробіття серед людей старшого віку. Після 40 років складність пошуку роботи збільшується в рази, особливо якщо мова йде про працевлаштування з офіційною зарплатою для одержання гідної пенсії.

6. Проблема соціальної незахищеності працівників, які зайняті неофіційно або працевлаштовані на мінімальну ставку, одержуючи доплату готівкою. У кращому випадку працівники можуть розраховувати на працевлаштування за схемою: ТОВ — приватний підприємець (ПП) , за якою підприємство мінімізує податкові відрахування до рівня єдиного податку з ПП.

7. Проблема захисту прав та соціальних гарантій понад 3,5 млн. українців, які нелегально працюють за кордоном.

8. Повернення гастарбайтерів у зв'язку з погіршенням світової економічної кон'юнктури може зумовити подальше зростання безробіття в Україні.

9. Структурна проблема у сфері пропозиції робочої сили. В Україні в результаті прорахунків у сфері профорієнтації і планування продуктивних сил виник надлишок фахівців з гуманітарною освітою на фоні нестачі фахівців з технічною освітою. Ця проблема загострюється через те, що фахівці технічного профілю активно емігрують до країн, де їх знання більш спожиті ринком і краще сплачуються.

Розглянемо основні **негативні наслідки зростання безробіття в Україні**. Безробіття з макроекономічної точки зору призводить до зменшення національного доходу і скорочення податкових надходжень, збільшення витрат на допомогу безробітним. Негативні соціальні наслідки проявляються у загостренні соціальної напруженості, збільшенні кількості фізичних та психічних захворювань, погіршенні криміногенної ситуації, загостренні проблем алкоголізму та наркоманії, зростанні випадків суїциду.

У той же час, існують і деякі **позитивні зміни, пов'язані із зростанням безробіття**: підвищується цінність робочого місця, що призводить до більш відповідального ставлення працівників до своєї роботи; створюється резерв робочої сили, необхідний на стадії виходу з економічної кризи; підвищується конкуренція серед працівників, що стимулює розвиток професійних якостей.

Проблема безробіття в окремих регіонах України. Найбільша кількість безробітних серед економічно активного населення працездатного віку (станом на перший квартал 2009 р.) була зареєстрована у Донецькій області (223,6 тис. осіб — 10,7% усіх безробітних в Україні), Дніпропетровській області (135,6 тис. осіб — 6,5%), Харківській області (117,9 тис. осіб — 5,6%), Львівській області (104,7 тис. осіб — 5%) та місті Київ (100,8 тис. осіб — 4,8%). [13]

Особливо гостро проблема безробіття постає у містах з єдиним містоутворюючим підприємством, що припинило або призупинило свою діяльність у зв'язку з кризою. У таких містах безробіття може перерости в хронічну форму.

Окремо варто розглянути проблему сільського безробіття. На селі спостерігається досить парадоксальна ситуація: у момент гострого загострення проблеми безробіття існує дефіцит робочих рук у соціальній інфраструктурі села: не вистачає вчителів і лікарів. Також у селах спостерігається нестача інженерів-механіків сільськогосподарської техніки. І, як неодноразово констатують у багатьох селищних радах, для підйому і розвитку села не вистачає необхідних фахівців – агрономів, ветеринарів, професійних водіїв комбайнів та тракторів. Але, на жаль, з часом склалося так, що ці професії молодь вважає не престижними, або ж доступ до освіти для оволодіння такою професією має безліч перешкод.

Передовий досвід вирішення проблеми. Необхідність вивчення передового іноземного досвіду вирішення проблем, пов'язаних з безробіттям, обумовлюється наступними обставинами:

1) у країнах з розвинутою ринковою економікою досвід боротьби з безробіттям нараховує більше ста років, а в Україні він — значно менше (менше двадцяти років);

2) відсутність досвіду ефективного подолання безробіття є однією з причин досить високого її рівня.

Глобальний (міжнародний) рівень. Кризові явища, що мали місце протягом 2008-2009 рр. в економіках усіх без винятку країн світу, спонукали міжнародні організації до вироблення конкретних рекомендацій з розробки комплексних заходів щодо регулювання ринків праці і збереження економічного потенціалу, захисту населення та запобігання збільшенню соціальної напруги. У період кризи особлива роль при формуванні урядових антикризових програм відводиться саме регулюванню ринку праці та підтримці належного рівня життя населення.

Відповідно до рекомендацій МОП ключовими моментами діяльності урядів по забезпеченню зайнятості повинні бути наступні: [5]

– попередження тривалого скорочення продуктивності робочої сили і збереження інвестицій у підвищення рівня її продуктивності у майбутньому;

– забезпечення надійного захисту найбільш чутливих груп працівників і недопущення їх витиснення з ринку праці;

– гарантоване виділення необхідного фінансування життєздатним підприємствам, особливо невеликим за розміром;

– повноцінне використання інститутів соціального діалогу для обміну інформацією і розробки погоджених відповідних політичних заходів.

Виходячи з декларації МОП, сприяння зайнятості та соціальному захисту, дотримання основних принципів і прав на ринку праці, а також забезпечення соціального діалогу є важливою частиною пакету ефективних політичних заходів, спрямованих на подолання поточної економічної кризи.

При цьому існує ряд заходів, які спрямовані на забезпечення доступу до пропозицій на ринку праці і підвищення шансів з працевлаштування серед довготривалих безробітних. Їх умовно можна розподілити на чотири категорії: [7]

1. Заходи для стимулювання пошуку роботи і сприяння працевлаштуванню або самозайнятості;

2. Заходи для підвищення або відновлення кваліфікації, наприклад, програми професійної перепідготовки і підвищення кваліфікації;

3. Заходи для роботодавців для стимулювання наймання працівників з числа довгострокових безробітних, наприклад, надання податкових пільг або субсидій на працевлаштування;

4. Пряме створення робочих місць у суспільному секторі.

Міжнародні дослідження свідчать, що деякі заходи більш ефективні в сприянні зайнятості, ніж інші. Наприклад, допомога в пошуках роботи, програми професійного навчання і субсидування робочих місць, у цілому, мають позитивний вплив на зайнятість їх учасників, а тимчасові суспільні роботи не здійснюють відповідного позитивного впливу або навіть — негативний.

З іншого боку, більшість заходів, які відносно ефективні загалом, — менш успішні у забезпеченні надійної і тривалої зайнятості серед особливо вразливих категорій населення.

Також міжнародні дослідження вказують на те, що багато програм є схильними до відбору учасників з числа найбільш конкурентноздатних категорій на шкоду іншим. Нарешті, досвід європейських країн засвідчує, що, хоча з точки зору суспільної справедливості доцільно фокусувати політику на безробітних з дуже тривалим періодом незайнятості, проте з точки зору ефективності — розумніше спрямовувати заходи на тих, хто поки ще не став хронічно безробітним. Іншими словами, легше попередити хворобу, ніж її потім лікувати.

Регіональний рівень. Глобальна економічна криза тільки почала позначатися на ринку праці в окремих країнах, однак в Європі вже спостерігається зростання занепокоєння з приводу її потенційних наслідків. Так, на першому місці в списку проблем, що хвилюють європейців, знаходиться безробіття. У порівнянні з 2008 р., рівень стурбованості цим питанням збільшився на 15 пунктів, досягши 39%. Такі дані були отримані в ході здійснення міжнародного дослідження Проблеми країн Європи (англ. — Challenges of Europe), яке щорічно проводиться дослідницькою групою GfK у 10 європейських країнах. [4]

Таблиця 1

Проблеми, що хвилюють європейців, у 2009 р. [4]

Назва проблеми	Середнє значення	ФРН	Франція	Великобританія	Польща	Росія
Безробіття	39%	57%	54%	20%	44%	21%
Економічна стабільність	29%	36%	13%	43%	22%	26%
Зростання цін та купівельна спроможність	22%	13%	51%	5%	20%	31%
Злочинність	11%	8%	6%	19%	2%	3%
Пенсійне забезпечення	8%	9%	9%	1%	9%	13%
Питання житла та оренди	8%	1%	10%	7%	3%	18%
Медичне обслуговування	7%	10%	7%	7%	18%	4%
Політика та уряд	7%	10%	6%	8%	9%	2%
Імміграція та інтеграція	7%	7%	2%	14%	—	1%
Освітня політика	7%	14%	9%	8%	4%	6%

В Іспанії, де криза вже стала досить помітною по значному зростанню рівня безробіття, люди почувуються особливо невпевненими: близько 67% іспанців стурбовані ситуацією на ринку праці. У Німеччині та у Франції рівень стурбованості цією проблемою трохи нижче і складає 57% і 54% відповідно. Відсутність робочих місць викликає занепокоєння більш, ніж у 40% громадян Італії, Польщі та Австрії; у цих країнах ситуація на ринку праці також є основною проблемою. У Бельгії питання безробіття непокоїть майже чверть населення. У Великобританії та у Росії цією проблемою переймаються близько 20% громадян.

Через рекордне зростання безробіття в європейських країнах (у квітні 2009 р. рівень безробіття в країнах ЄС збільшився до 8,6% і став найбільшим з січня 2006 р., а в країнах єврозони — до 9,2%, — найбільший з 1999 р.) на самміті ЄС (18-19 червня 2009 р.) була прийнята «Стратегія боротьби з безробіттям у країнах ЄС». У 2009-2010 рр. Єврокомісія планує спрямувати на фінансування Стратегії 19 млрд. євро, що будуть розподілятися між безробітними через профільні національні органи влади в країнах ЄС. Таким чином, пріоритетною буде підтримка винятково громадян цих країн. [3]

Програма Єврокомісії «Загальне сприяння зайнятості» спрямована на боротьбу з безробіттям, підтримку створення нових робочих місць, а також оздоровлення економіки. Єврокомісія має намір передати в розпорядження урядів країн ЄС засоби для реалізації програм перекваліфікації звільнених працівників, збільшення кількості служб зайнятості, збільшення допомоги в погашенні кредитів, а також мікрокредитуванні. Крім того, запропонована для реалізації нова програма допомоги в працевлаштуванні молоді, відповідно до якої близько 5 млн. молодих людей зможуть пройти практику в єв-

ропейських компаніях. Керівництво Єврокомісії стверджує, що запропоновані заходи допоможуть знайти роботу приблизно 9 млн. жителів об'єднаної Європи.

Національний рівень регулювання. Для України цінним є не тільки глобальний і регіональний досвід, але і досвід окремих країн у подоланні проблеми безробіття.

Великобританія. Саме в цій країні вперше на початку 19-го століття гостро постала проблема безробіття, і вперше саме англійський економіст спробував пояснити його причини. А нині Великобританія має одну із найкращих у світі теоретичних баз у сфері профорієнтації, яка втілюється у життя як багаторівневим державним механізмом, так і місцевою ініціативою. А британські коледжі подальшої освіти (англ. — Further Education) славляться у всьому світі якістю професійної освіти.

У програмах навчання англійських школярів передбачені практичні заняття з більшості елементарних видів діяльності, які становлять основу багатьох професій. Тому юні британці можуть самостійно визначити, що саме їм більше подобається робити і на основі цього знання обирати свою майбутню професію. У цьому їм допомагає і те, що у низці регіонів Великобританії тривалі навчальні курси розбиваються на окремі модулі, які гнучко поєднуються один з одним. Реально це означає, що профорієнтація постійно присутня у житті англійських школярів, допомагаючи їм вибудувувати і переглядати під час навчання свої індивідуальні програми. Такі проекти дають можливість молодим людям навчитися брати на себе відповідальність і керівництво своїми діловими задумами; виявити свої можливості в отриманні реальної роботи для себе або навчитися підприємницьким навичкам в малому бізнесі; допомогти молоді займати активнішу позицію у вирішенні життєвих проблем. [1]

Німеччина. Істотною відмінністю німецької системи професійного навчання є концентрація та інтеграція освітніх ресурсів. Замість того, щоб створювати кілька десятків професійних училищ в різних містах і розпорозувати кошти на забезпечення їхньої матеріально-технічної бази, у нових землях ФРН формуються окружні та земельні центри початкової і середньої професійної освіти, де ведеться навчання найрізноманітнішим професіям і спеціальностям. У результаті скорочуються витрати на адміністративний апарат, концентруються фінанси для оплати відповідних комунальних платежів, з'являються ресурси для підтримки матеріально-технічної частини в належному стані. [2]

Польща. На відміну від України, в якій профорієнтацією і профконсультуванням опікується один державний орган (Служба зайнятості підпорядкована Міністерству праці і соціальної політики України), існуючій системі професійного консультування в Польщі притаманні два елементи:

- професійне консультування для молоді, що знаходиться в компетенції Міністерства національної освіти;
- професійне консультування для дорослих, безробітних і шукаючих роботу осіб, що знаходиться в компетенції Загальнодержавної установи праці, яка підпорядковується Міністерству праці і соціальної політики.

В Польщі функціонує трирівнева організаційна структура установ з працевлаштування, що утворює Систему установ праці (СУП):

- перший рівень складає Загальнодержавну установу праці (ЗУП),
- другий рівень складає 49 воєводських установ праці (ВУП),
- третій рівень складає 371 районних установ праці (РУП).

Словаччина. Уряд цієї країни вирішив направити на підтримку національної економіки та боротьбу з безробіттям 332 млн. євро. Фінансові засоби будуть виділені з держбюджету з метою запобігання збільшенню армії безробітних і підтримки підприємств, що забезпечують економічне зростання. Тому найважливішим стимулом для словацької економіки будуть адресні державні дотації і збільшення попиту на словацькі товари за кордоном. Уряд сконцентрує свою увагу на інфраструктурних, енергетичних та інформаційних проектах. [8]

Чехія. Відчутну допомогу в подоланні наслідків зростання безробіття в Чехії покликана зробити досить розвинута система професійної орієнтації молоді. Її можна охарактеризувати:

- використанням професійних консультантів за цільовим призначенням ще з гімназії;
- розширенням контактів, як учбових закладів, так і служб зайнятості з службою психологічної підтримки, спеціальними службами, організаціями, установами, які можуть надати професійну консультацію в тому чи іншому напрямку;
- широким рекламуванням профконсультаційних послуг у ЗМІ;
- роз'яснювальною роботою серед керівників підприємств щодо необхідності професійного консультування та підтримки кадрів та залучення молодих спеціалістів і робітників до інших видів роботи. [10]

Росія. Блок антикризових заходів РФ щодо сприяння зайнятості населення передбачає наступне:

- максимальний розмір допомоги по безробіттю підвищується з 3124 до 4900 руб. (на 57%), причому в повному обсязі цю допомогу будуть отримувати і громадяни, звільнені за власним бажанням;

– у федеральному бюджеті зарезервовано майже 50 млрд. руб. на здійснення активної політики зайнятості, а саме: організацію суспільних робіт — як для безробітних, так і для громадян, що переведені на неповний робочий день або перебувають у змушеній відпустці; випереджаюче перенавчання робітників, які вивільняються; сприяння в переїзді на нове місце роботи. Зазначені заходи будуть здійснюватися в рамках регіональних програм створення робочих місць та організації суспільних робіт;

– знижено квоту на залучення до РФ іноземної робочої сили;

– підтримка малого бізнесу (у т.ч. сприяння створенню нових підприємств шляхом кредитування, субсидування процентних ставок, державних гарантій, зниження податкового навантаження і т.п.), а також використання його потенціалу для створення нових робочих місць. [6]

Білорусія. Білоруси роблять ставку на майбутнє, — їм зараз нагально потрібні фахівці з сільського господарства, інженери, хіміки та фізики, доктори наук у різних галузях. Це легко пояснити прагненням збільшити конкурентоспроможність продукції, підвищити її якість, — тут можна спостерігати європейський напрямок розвитку економіки, продиктований сучасним ринком. Тому наука в пошані, а держава надає всі пільги, аби сповна розкрити майбутній талант, дати йому освіту та забезпечити достойні умови праці — з тим, аби фахівець працював на користь всієї країни. [9]

Казахстан. Урядом передбачене співробітництво з крупними компаніями для забезпечення зайнятості персоналу у випадку скорочення обсягів виробництва. При необхідності, уряд разом з місцевою владою планують додаткові заходи щодо підвищення продуктивності зайнятості населення шляхом впровадження активних форм суспільних робіт і створення нових робочих місць у регіонах, у т.ч. через масштабне будівництво інфраструктурних і соціальних об'єктів. [6]

Висновки та рекомендації. Приймаючи до уваги ситуацію, що склалася в Україні, і з урахуванням досвіду країн та рекомендацій міжнародних організацій, на нашу думку, пріоритетними напрямками державної політики, спрямованими на компенсацію та обмеження соціальних наслідків кризових явищ на ринку праці України **у короткостроковому періоді**, повинні стати:

1. Спрощення податкової системи. Заміна нарахування на заробітну плату і відрахування з неї єдиним соціальним податком. Держава сама повинна вирішити, як правильно розподілити цю суму. Зниження податкового тягаря на заробітну плату до рівня, при якому більшість підприємств не буде використовувати схеми нелегального працевлаштування і практику доплат у конвертах.

2. Розвиток за рахунок цільової і жорстко контрольованої грошової емісії державних інфраструктурних проектів, таких як будівництво мостів і доріг, будівництво підприємств переробної промисловості, у т.ч. підприємств по переробці сільськогосподарської продукції, будівництво енергетичних підприємств, залучаючи незайняті людські ресурси. Дані об'єкти можуть бути згодом приватизовані для наповнення державного бюджету.

3. Усунення бар'єрів для добровільної міграції, поширення інформації про вакансії і рівень життя по всій країні, покращення інфраструктури, транспортної системи і ринку житла (включаючи розвиток системи кредитування житла).

4. Спрощення процедури реєстрації в центрі зайнятості, збільшення допомоги з безробіття до реального прожиткового мінімуму. Забезпечення можливостей для зростання зайнятості на суспільних роботах або на роботах в інфраструктурних проектах.

У довгостроковій перспективі можна запропонувати наступні пріоритети державної політики на ринку праці України:

1) Підвищення шансів щодо працевлаштування громадян зі старших вікових груп. Даний напрямок може включати програми перепідготовки і підвищення кваліфікації для безробітних із застарілими навичками; заходи, які б стимулювали роботодавців вкладати інвестиції в навчання співробітників за місцем роботи; більш інтенсивна допомога в пошуках роботи для безробітних і заходи для роботодавців для стимулювання наймання працівників зі старшої вікової групи (наприклад, субсидії на працевлаштування, податкові пільги, часткове відшкодування витрат, пов'язаних з оплатою по лікарняних листах і т.п.).

2) Відповідність освітніх програм у сфері професійної підготовки і перепідготовки потребам ринку праці. Політика у сфері освіти повинна надавати особливого значення підготовці конкурентноздатних фахівців необхідних професій за універсальними програмами навчання для того, щоб збільшити можливості плавного переходу з навчання на роботу. Ризик повної витрати вкладених ресурсів можна було б мінімізувати шляхом досягнення угод з роботодавцями, які б обіцяли наймати згодом студентів або учасників програм профнавчання.

3) Стимулювання створення нових робочих місць і відкриття нових компаній на проблемних територіях за допомогою пільгових кредитів і податкових пільг, навчання керівних кадрів і консультування з питань ведення бізнесу, субсидій на дослідження і розробки, надання доступу до нових технологій, субсидій на підвищення кваліфікації або перепідготовку постійних працівників, які можуть першими втратити свою роботу; підтримки в пошуках клієнтів та організації збуту і т.п.

4) Боротьба з сільським хронічним безробіттям. Наприклад, використання сучасних комунікаційних технологій мало б мінімізувати часові втрати, пов'язані з листуванням між місцевими центрами зайнятості та безробітними, які мешкають у віддалених населених пунктах.

5) Підсилення контролю за процесом пошуку роботи зареєстрованими безробітними і застосування заходів до тих з них, хто одержує дохід від нерегулярних заробітків. Такі міри можуть приймати форму позбавлення права на допомогу з безробіття та участь у будь-якій програмі сприяння зайнятості, що надається й сплачується державою, а також повне зняття з обліку зареєстрованих безробітних.

6) Забезпечення пріоритетності превентивних заходів щодо обмеження тривалого безробіття перед заходами, спрямованими безпосередньо на боротьбу з нею (реінтеграційними), та узгодження пріоритетів політики зайнятості з пріоритетами макроекономічної, інвестиційної, структурної, промислової, регіональної, освітньої і соціальної політики України.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Великобританія: професійні навички тут важать більше, аніж диплом // <http://www.profosvita.org.ua/ru/experience/greatbritain.html>
2. Германия // <http://www.profosvita.org.ua/ru/experience/germany.html>
3. Бондаренко Д. Деньгами по безработице // <http://ubp.com.ua/economics/2009/06/05/24911/>. – 05.06.2009.
4. Исследование GfK: Проблемы стран Европы 2009 // <http://www.lobbying.com.ua/load/8-1-0-18>. – 16.06.2009.
5. Материалы 8-ого Европейского регионального совещания. Лиссабон, 02.2009 г. // <http://www.ilo.org/public/russian/region/eurpro/moscow/index.htm>
6. На основі аналітичних матеріалів Національного інституту стратегічних досліджень // <http://www.niss.gov.ua>.
7. Купец О. Долгосрочная безработица и ответные меры государственной политики в Украине // www.eerc.ru.
8. Словакия выделяет на борьбу с безработицей 332 млн. евро // <http://www.ua-reporter.com/novosti/46836>. – 28.01.2009.
9. Соціалізм під європейським соусом // <http://www.profosvita.org.ua/ru/experience/belarus.html>
10. Чехія: освіта як передумова міцної економіки // <http://www.profosvita.org.ua/ru/experience/czechia.html>
11. http://bin.com.ua/templates/news_article_big.shtml?id=75998
12. <http://glavred.info/archive/2009/07/28/141532-3.html>
13. http://ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/operativ/operativ2009/rp/oprp/oprp_u/oprp_u2009.htm
14. http://ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/operativ/operativ2008/rp/oprp/oprp_u/oprp_u2008.htm
15. http://ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/operativ/operativ2008/rp/eaneane_u/rbrn_rik08_u.htm

Безнощенко М. В., Морозов В. С. Рынок труда Украины в контексте мирового финансово-экономического кризиса / Институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Критически проанализирована текущая ситуация на украинском рынке труда, раскрыты основные проблемы в том числе проблематика безработицы в отдельных регионах Украины. Изучен передовой опыт решения данной проблемы на глобальном, региональном и национальном уровнях регулирования, а также предложено конкретные практические пути для улучшения конъюнктуры рынка труда в краткосрочной и долгосрочно перспективе.

Ключевые слова: Безработица, рынок труда, социальная незащищенность, рыночные угрозы.

Beznoschenko M., Morozov V. Ukrainian labor market in the context of the global financial and economic crisis / Institute of international relations Kyiv National Taras Shevchenko University.

In this article the authors analyzed the current situation on Ukrainian labor market, exposed its major problems including the problem of unemployment in different regions of Ukraine. The article analyzes modern experience of solving those problems on a global level as well as on regional and national levels. Conclusion of the article contains several practical recommendations for improvement of labor market situation in the short run and in the long-term perspective.

Keywords: Unemployment, labor market, social insecurity, market threats.